

MUNKÁSSZÓ

DEMOKRATIKUS HETILAP

II. évfolyam. 12. szám.
Salgótarján, 1946. évi március hó 16

Ára: 20.000 P.

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Hunyadi-utca 6 sz.

Március 15.

Lelkes borzongással gondoltunk erre a napra, már mint kis emberkéék is. Akármennyire igyekezett a fehér terror és a feudalizmus kilugozni a márciusi eszmék tartalmát, az igazi lelkekben és Petőfi verseiben átmentődött közel száz éven át a szabadság gondolata. Most, amikor az egész nemzet ünnepeket, mikor a komor és szomorú telünk után a tavasz szellői járnak át az ország lábadozó testét, emelkedjünk fel arra a lelki magaslatra, amelyen a 48-as, tüzeslelkű ifjak, negértve a kor szellemét, cselekedni tudtak. — Nézzünk most is körül és cselekedjünk.

Egy szenvedő, letiport nemzet szívesen fordul történelme nagy dátumaihoz, hitet meríteni, hogy talán ismét tudunk a múltak tanulságaiból nagy tetteket végrehajtó nép lenni. Ma sem hitünk, sem kenyérünk s 1848 sok kérdése kísértetiesen hasonlít a maiakhoz. Ismét életre kell hívni a magyar tömegekben a nemzetet a munka frontján s a szegény tömegek könnyei árán boldogulók ellen.

1946 március 15. Megtanulhatjuk történelmünkben, hogy igen keveset tanultunk a múltból. Hogy a valóságban miben állt 48 tragédiája, elsikkasztották a múlt történelem-könyvei, pedig már Petőfi észrevette ezt idejében, — sajnos — Kossuth csak később. A nemzeti szabadságért küzdő magyarság szembekerült a nemzetiségekkel, a magyarok a szabadság nevében eltértek a jogtól, a románok, szlávok pedig azt hitték, hogy a Habsburg-ház zsarnoki zászlai alatt lehet szabadságért harcolni. A múltból már ők is megtanulhatták volna, hogy a magyar, román, szlovák jobbágyok a kiobbant parasztforradalmakat csak közös reménnyel küzdhetik meg.

A sovinszta uszítók még mindig nem vették észre, vagy nem akarják észrevenni ugyanálunk, mint egyes szomszédos or-

szágokban, hogy a magyar szabadság és a világszabadság egy. Harcolni a szabadságunkért egy jelent: harcolni a népek demokráciájáért, lenyomni a belső elnyomókat, a tőkés és feudális osztályokat. Ezt tudnia kell a dolgozó tömegeknek. Most már nem lehet az emberek figyelmét misztikus dolgokkal elvonni a szocializmustól, nyomoruságunk okainak megismerésétől. A történelem igen veszedelmes, ha csak csalfa álmokat ébreszt, megszedíti a népünket, hamis emlékeztetéseket kelt, nem engedi begyógyulni régi sebeinket, a hatalmi örvényes karjaiba kerget és keserű összeférhetetlen dölyfössé tesz. Tanulhatunk a németek példájából is.

Hazugságok és ábrándok világában tartották céltudatosan népünket s ha a magyar tragédia főbűnöseit már nagyjából ki is végezték, a terjesztett mérreg, a logikai és erkölcsi zűrzavar még ott található nagyon sok magyarban. Abogy a fasiszták hittek vak bizalommal a csodafegyverekben és a baloldaliak a csodálatos felszabadulásban, éppugy az előbbieket által elbódított tömegeknél még mindig van egy-két csoda raktáron: mindent megoldó külföldi beavatkozás, vagy legalább is jótékony angyal köntösével takarózó hatalmas idegen kölcsön. A magyar dolgozók többsége már tudja, hogy csak azokban hihetünk, akik nem a csodákban, hanem megfeszített ujjáépítő munkájukban hisznek és életüket nem a bajok szemléletére, hanem azok kiküszöbölésére fordítják. Többen vannak, kik a valóságot ismét reményeikhez hasonlítják s nem akarnak megtanulni gondolkodni, kik a felszabadulás után csak a sebeiket nyalogatják, vagy mindent megoldva látnak.

A felszabadulás megtörtént, ki kell küzdenünk szabadságunkat, rendet kell teremtenünk előbb s csak azután rakhatjuk

le azokat a megrendíthetetlen alapokat, amelyre majd egy szebb, szabadabb élet egyházát építhetjük fel. A világ most körül dülöng, hogy mennyire vagyunk érdemesek az életre és nemzetünk a jövőre, azt most kell megmutatnunk. Higgyük el! A nagy nemzetektől nyert független nemzeti létünk nem jutalom a múltért, hanem csak előleg a jövőre.

Az előző nemzedék sóhajtozott balsorsunk miatt s ábrándképeket szőtt a holnapról, mi, új magyar ifjuság tanuljunk a történelemből, jól kritizáljuk meg a múlt és készítsük el a jövőnk munkatervét. Hogy mindezt elérhessük, mindenkinek foglalkozni kell a közüggyel, az ujjáépítéssel. Ha már a katasztrófa elkerülésében elmulasztottuk ezt, most fogjuk meg legalább közösen az ország szekerének rudját.

Jellemző az ország jelenlegi helyzetére, hogy a közönséges lélek tisztában van közönségeségével, de oly arcátlan, hogy a közönségeség jogáért nyíltan sikra is száll. Nagy szegénységünk, megrázkódtatásunk közepette a közérkölcsök szinte hihetetlen mértékben leromlottak. Mi lesz ennek a folytatása? Komoly károkat okozó spekulánsoknak, banditáknak nem lehet megbocsátani, mikor az ország beteg, gyenge testét rabolják végig és utjukat halvaszületett magyar csecsemők jelzik. Az éhező magyar anyák, tehetetlen öregek fájdalmi már a segíteni tudó magyar parasztot sem indítják meg, mert a kapitalisták és a többi reakciók céltudatos agitációja szembehelelyezi a dolgozó tömegeket, átíratja saját, önző gondolkodásmódjával, hogy ne jusson eszébe s ne legyen ereje a meglazított rabláncokat végleg összetörni. Minden egyes kapitalista zsarnok, pióca, akár tudja, akár nem s a magyar tavaszban

„Akik erőt és örömet ölnek
Nem lesz majd kegyelem azoknak!”

Sulyos kérdéseinket, bajainkat a legsürgősebben meg kell oldanunk. Nem rendezkedhetünk

be olyan világra, ahol a becsületes dolgozók életeterejének nagy részét a becstelenség őrzésére kell fordítani. Fel kell számolnunk az elősködők s akár-mennyire is gondolnak ők a demokratikus szabadságjogok hamis értelmezésére, nyomorunkban fosztogató tetteik visszavonhatatlanok. Magasrendű erkölcsöt nem várhatunk az olyan emberektől, kik szerint a gaztettek visszacsinálhatók, megbocsáthatók, vagy olyan társadalom az erkölcs útján nem halad előre, amelyik fölmentésről, vezeklésről akár az egyház, akár az állam útján hivatalosan gondoskodik. Nem lesz az országban soha erkölcsi felelősség, míg a büntetteket visszavonhatatlanként nem kezeljük.

Az erkölcsi szennyet magunknak kell eltávolítanunk, ne várjunk idegen beavatkozásra. Van egy közismert közmondás: „Ha egy macskát megmozdítunk, az soha többet nem fog mosakodni.”

A magyar „Messiások” szomorúan tekintgetnek szerteszét a világban és látják, nekünk senki sem örül, beteg, bűnös századokért lakolunk, mert még sosem harcoltunk harcot végig, s ha mostani márciusunk minden akadályát el nem tiportuk, ha nem tudjuk felébreszteni a magyart a magyarban, a tömegben a nemzetet és a kor eszméjét, nem lesz békésebb, vidámabb és boldogabb életre való jussa ezután sem a magyar ifjuságnak.

Sok harcolni akaró haladó magyar teszi le fegyverét csalódottan; hitét veszítette a magyarságban.

„Csak magát ne bántaná vad szilajul
És csak ne volnának buta urai!
Megoóne, széjpül, igazulna, javul.”
mondja Ady.

Mások ki akarnak vándorolni s elfelejtik, hogy lehet a sir széléről feltápáskodó népünk gyarló, még tanulatlan is, de erről nem tehet, lehet félrevezetett és szegény, de a mienk minden vágyával, fájdalmával. Akarjunk úgy, ahogy a márciusi ifjuság akart, a hagyományt, ha-

Az egyházak feladata

„Legnagyobb feladata az egyháznak az, hogy komoly önvizsgálatra tanítsa meg a népet, ápolja és erősítse a jövőben való hitet. Ennek a hitnek eszelekvésbe munkában s áldozatvállalásban kell megnyilvánulnia.”

Tildy Zoltán a magyar köztársaság elnöke adta ezt a programot az egyházak számára, pár héttel ezelőtt, amikor református lelkészi tisztségéről lemondva búcsút vett szeghalmi híveitől. A demokrácia útján a szocializmus felé haladó ország dolgozói, öntudatos milliói legyenek akár katolikusok, akár reformátusok, vagy bármely vallásuk, nagy megegyedéssel veszik tudomásul, hogy a köztársaság elnöke világosan és félreérthetetlenül rámutat, mit kell cselekednie a magyarországi egyházaknak. És remélik, elvárják, hogy Tildy Zoltán szavainak a történelmünk során, legmagasabb közjogi méltóságban került magyar pap elvi jelentőségű kinyilatkoztatásának egyházi vonalon komoly fogantatja lesz. Remélik, hogy megszűnik végre a szószéki politizálás, a reakció kivonul a templomokból.

A dolgozók tiszteletben tartják és ezentúl is tiszteletben fogják tartani az egyházat, az egyház embereinek munkáját, ha ez a munka valóban az egyház hivatalának teljesítése lesz. A dolgozók nem kívánják maguk körvonalazni, hogy mi az egyház hivatása, annál kevésbé, mert ezt a nagyon világos félreérthetetlen körvonalazását éppen most végezte el az a Tildy Zoltán akivel erre feltétlenül illetékesnek tartunk. A dolgozók különben sem akarnak beavatkozni az egyház dolgaiba, de elvárják, hogy az egyház se avatkozzék bele az élet-halál kérdésébe, eldöntött politikai és egyéb gyakorlati kérdésekben. Hiszen van az egyháznak éppen elég munkája azon a téren, amelyre Tildy Zoltán rámutatott. „Tanítsák meg a népet komoly önvizsgálatra, erősítsék meg a hitet a jövőben.” Gyönyörű feladat ez, miért nem erre fordítja minden erejét és idejét az egyházaknak minden rendű és rangú lelképásztora? Miért van az, hogy itt is, ott is akadnak lelképásztorok, akik prédikációikkal a jövőt nem erősíteni, hanem gyengíteni igyekeznek, a népet nem komoly önvizsgálatra, hanem a bukott bűnvilág emberhulladékainak éltetésére hangolja és így sokakat a reakció eszközébe züllesztenek? Akik ezt teszik ne feledjék, hogy az egyház tiszteletben tartása nem lehet menlevél a reakció és az ellenforradalmi gondolat szállás-csinálói számára az esetben sem, ha papi palástban végzik ezt. Mert nem a palástot nézzük, hanem azt, hogy a palástot viselője azt végzi-e ami hivatása. Chikán Tamás

1944 március 20.

1944 március 20. előtt Horthyék heteken át készülődtek Kossuth Lajos halálának félszázados évfordulójának megünneplésére. Miért? A magyar uralkodóosztály nem üzdött Kossuth-kultusz. Az 1919-es ellenforradalomtól győztesen kikerült magyar dicséret kormány a magyar nép minden olyan irányu megmozdulását, -jai kiállítását, igyekezett a csendőrszuronyok erejével elfojtani, mely a nemzetet féltő, igaz hazafiak ajkáról kiltört.

És mégis néhány éve Magyarországon elkezdődött a Kossuth-rönszansz, Kossuth ujjáértékelése. Miért? A magyar uralkodóosztály számára Kossuth Lajos nem 1894-től, hanem 1849-től halott, hiszen életét emigrációban kellett eltöltenie. 1894-ben temetéséről is távolmaradt az akkori magyar kormány. 1944-ben mégis az

egykori „Muszka-vezetők” unokái Kossuth kultuszt üzték. Miért?

A román szuronyok segítségével felépített Horihy-Magyarország publicistái az 1918-as összeomlás okainak keresésében egész 1849-ig, Kossuthig elmentek, még őt is felelőssé tették, hogy Magyarország ebben a háborúban nem tudta imparealiata célját elérni. Ma mégis elhangzik, hogy hátha neki volt igaza.

Az első világháborúban a magyar reakció Magyarországot készséggel fogta a német imperializmus szekerébe. Kétélyei nem voltak. De az első vesztes háború után a másodikat nem meri ilyen készséggel szolgálni. Kétélyek merülnek fel: Nem felelőtlen szerencsejáték-e Magyarország sorsát újra a német imperializmus háborús győzelmére feltenni? Ezek a kétélyek még jobban megerősödtek, mikor egyre nyilvánvalóbbá vált a németek háborus veresége.

Ezek a kétélyek nyilvánultak meg a Kossuth-kultuszban, amellyel a reakció Kossuth Lajos halálának 50 éves évfordulójára készült. A Kossuth kultusz és az egyre nyilvánvalóbb bábo-

rus veszteség azonban nem volt akadály, hogy a magyar uralkodóosztály ne engedjen utat Hitler hordáinak. A nemzeti ünnep, márc. 20 a Kossuth Lajos halálának félszázados évfordulója. Így lett a magyar történelemben egyedül álló hazaárulás dátuma.

Lehet, hogy Hitler és Horthy nem gondoltak a német csapatok bevonulásáról szóló egyezmény aláírásakor arra, hogy március 20 az idén nemzeti ünnep. De akár gondoltak akár nem a német maszlag bódulásából Kossuth szellemében magához térő magyarságot akarták elnyomni. Az évszázadokon keresztül hazaáruló magyar uralkodó osztály nem tudott más lenni, mint amilyen. „Hű maradt önmagához”, majdnem végpusztulásba kergette az egész magyar nemzetet.

Az idén nem nemzeti ünnep márc. 20. Mégis álljon meg egy pillanatra az élet s a szabad független államát építő magyar nép egy pillanatot áldozva Kossuth Lajos emlékének. A magyar nép lerázva évszázados bilincseit, halad egy boldogabb jövő felé.

Csányi Lóránd.

Nem és ezerszer nem! Hogy vannak soraink között néhányan, kik a mult rendezert vakbuzgón kiszolgálták, kik a multat visszasiratják, azért ne büntessék az egész pedagógus társadalmat, — hanem tisztítsák meg hátor kézzel táborunkat s a megmaradtak részére pedig adják meg azt az élethelehetőséget, mely minden magyar dolgozót megillet.

„A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének I. é. február hó 25-én Budapesten tartott vármegyei titkári értekezletén Moldoványi János által elmondott beszámoló néhány idézett mondata.

Uri házaspár butorozott szobáért havi négymilliót fizetne. Cim: Végh-nyomda.

Köszönet nyilvánítás

Fájó szívvel mondok köszönetet mindazoknak, akik Magdolna leányom elbáiázása alkalmából a temetési szertartáson résztvettek és a szülőnk nagy fájdalmát enyhíteni igyekeztek.

SZLUKA JÁNOS.

A Szovjetunió főiskolái

A forradalom előtti Oroszországban 91 főiskola állt a fatalság rendelkezésére. A Szovjetunióban egyedül a Honvéd Hábóro folyamán ennél több főiskolát állítottak újra fel. Ugyanezekben az években 26 új ipari és közlekedési főiskolát nyitottak. Ezek közt van az Építőanyagok Intézete Csimekentszben, a Penzai Ipari Főiskola, az Omszki és Altáji Gépipari Főiskola és mások. A kárpátaljai Ungváron, valamint a moldovai köztársaságban új egyetemet nyitottak.

A Szovjetunió területén jelenleg 760 felsőiskola működik, amelyekben közel 600 ezer növendék készül fel az életre. Egyedül a Szovjetunióknak a maga 550 ezernyi főiskolai hallgatójával több diákja van, mint Európa minden nagy államának és Japánnak együttesen véve — mondotta Molotov 1938-ban.

Nagy mértékben megnövekedett a középfokú szakiskolák száma is. 1928 és 1929-ben a technikusok száma háromszorosan emelkedett. Jelenleg a középfokú szakiskolákban egymillió növendék tanul.

Használt ágyat, székelyt és egyéb butorabokat vennék ólelemért. Cim: a Végh-nyomdában.

Elcserélnék 2 drb. új ajtót malacért.

Kiss Imre
Starján, Pécskő-u. 15

Elcserélném új igásko-csimat egy jó fejőstehénért. — Szöget adnék malacért.

Ruttkay Gyula
Starján, Pécskő-u. 8.

A szerkesztésért és kiadásért felel: **Dr. VASS GYULA.**

Nyomatott Végh Kálmán könyvnyomdájában Salgótarján Fő-utca 66.

A budapesti Nemzeti Színház vendégjátéka városunkban. — Az acólyári Olvasó nagytermében Az MKP felkérésére és rendezésében a szénosata munkásainak felszólalozására. Színre kerül:

1946 évi március 16-án este 7 órai kezdettel, március 17-én d.u. 4 és este 7 órai kezdettel

A nők iskolája

Vígjáték 5 felvonásban. Irta: Moliere. Fordította: Heltai Jenő. Szerepelnek:

Major Tamás, Mészáros Ági, Gábor Miklós, Maklári Zoltán, Pártos Erzs, Dávid Mihály, Kamarás Gyula, Koltay Gyula, Pártos Géza.

Helyárak:
Fenntartott hely 70.000 P.
I. hely 60.000 P. II. hely 50.000 P.
III. hely 40.000 P. Álló hely 30.000 P.

Pedagógus nyomor

Ha neves író lennék, rémregényt írnék, melynek szénvedő, glóriás hőse a nemzet üres-tarisznyás apostola a pedagógus. Ha festő lennék, Munkácsy stílusával színeivel érzékeltem a tanítói nyomor minden fájó, égbeköltő sebet. Ha politikus lennék, szent hivatásomnak tekinteném a lelkek ujjáépítésén dolgozó ember megbecsüléséért harcolni. Ha újságíró lennék, a sajtó hasábjain égetném bele a közvéleménybe a pedagógus élet kínzó, gyötrelmes problémáit. De mivel sem író, sem festő, sem politikus, sem újságíró nem vagyok, hanem egy szerény, szürke pedagógus, robotosa fiatal demokráciánk, így képviselői szervünk, a szakszervezetünk országos vezetősége célhozom sok-sok ezer pedagógus testvérem elkeseredéstől csordultig telt szívét, lelkét, megnyitom a fájdalomak szilpíjút utolsó figyelmeztetésül, — hallják és lássák mindazok, akiket illet, okuljanak belőle, de főleg segítsenek rajtunk mindaddig, míg nem késő!

Demokratikus országunkban mindenkinnek joga van a jobb, az elviselhetőbb, a tűrhetőbb, az emberibb élethez, — csak nekünk pedagógusoknak nem. A fizikai dolgozók s a magánalkalmazottak aránytalanul jobb fizetést és élelmezést kapnak, mint mi. Ruhá-

zati anyagokkal és cipővel ugyszólván rendszeresen vannak ellátva. Csak mi végezhetjük korgó gyomorral, teljesen lerongyolódva a lelki ujjáépítés fontos munkáját. Hát még mindig van különbség dolgozó és dolgozó között? Mi nem vagyunk emberek, csak nekünk nincs jogunk becsületes munkánk után emberi élethez? Hogy a multban kissemmizelt nincstelen voltunk, azon nem csodálkozunk, de ma, a demokrácia fennen hirdetett korában pedagógus nyomorról beszélni mélyen lesújtó és elszomorító! Éhhalállal élelkező pedagógus családok zsenge gyermekei halnak meg a ki nem elégítő táplálkozás miatt. A fagyhalál a pedagógus családok csecsemőit sem kímélte. A főváros melegeidőben nyugdíjas tanítónők halnak ében. Sokgyermekes tanítócsaládok a falu lakóinak könyöradományaiából élnek. Tanítóárva egy-egy táj meleg leveleért háznak, koldulnak. Rokon és hozzátartozó nélküli özvegyek halnak ében. Mily szörnyűségek ezek! Milyen szomorú mérlege ez demokráciánk! Hát nem érzik az illetékesek felelősségük szörnyű súlyát, a segíteni nem akarásnak kiszámíthatatlan erkölcsi kárát és beláthatatlan következményeit? Hát végkép az anyagi züllés undorító fertőjébe akarják taszítani a pedagógus társadalmat? Hát ezt érdemeljük mi a demokráciától?